

ROZMARINA

BEBA

AJRA

LEVIN

BOOKA.

Knjiga **02**

Edicija **Žanr**

AJRA LEVIN

ROZMARINA BEBA

Naslov originala

IRA LEVIN

ROSEMARY'S BABY

Copyright © 1967 by Ira Levin

ZA IZDAVAČA

Ivan Bevc

Nika Strugar Bevc

© za srpsko izdanje

BOOKA

11000 Beograd, Slanački put 128

office@booka.in

www.booka.in

PREVOD S ENGLESKOG

Zoran Trklja

LEKTURA

Agencija Tekstogradnja

KOREKTURA

Dragana Latinčić

DIZAJN KORICA I PRELOM

Ivan Benussi

ŠTAMPA

DMD Štamparija

Beograd, 2012.

Prvo izdanje

Sva prava zadržana.

Nijedan deo ove knjige ne može se koristiti niti reprodukovati u bilo kom obliku bez pismene saglasnosti izdavača.

ROZMARINA BEBA

ROMAN

AJRA LEVIN

S ENGLSKOG PREVEO
Zoran Trklja

BOOKA.

ZAVRŠENO U AVGUSTU 1966.
U VILTONU, KONEKTIKAT,
I POSVEĆENO GABRIJELI

DEO PRVI

I

Rozmari i Gaj Vudhaus već su potpisali zakup petosobnog stana u kockastoj beloj zgradi na Prvoj aveniji kada su od gospođe Kortez primili vest da je četvorosoban stan u zgradi Bramford na raspolaganju. Bramford, stari crni slon, lavirint je stanova visokih tavanica cenjenih zbog svojih kamina i viktorijanskih detalja. Rozmari i Gaj bili su na listi čekanja za jedan od stanova u Bramfordu još od svog venčanja, ali su konačno odustali.

Gaj je preneo vesti Rozmari pritiskajući telefonsku slušalicu na grudi. Rozmari uzdahnu: „O, ne!“, i učinilo se da će zaplakati.

„Kasno je“, reče u slušalicu. „Juče smo potpisali zakup.“ Rozmari ga uhvati za ruku. „Zar ne možemo da se izvučemo iz toga?“, upita. „Da im nešto kažemo?“

„Sačekajte trenutak, hoćete li gospođu Kortez?“, Gaj ponovo pritisnu slušalicu na grudi. „Da im kažemo – šta?“, upita.

Rozmari se zanese i bespomoćno podiže ruke. „Ne znam, istinu. Da imamo šansu da uđemo u Bramford.“

„Dušo“, reče Gaj, „neće ih biti briga za to.“

„Smislićeš već nešto, Gaj. Hajde barem da pogledamo stan, šta kažeš na to? Reci joj da ćemo pogledati. Molim te. Pre nego što prekine vezu.“

„Potpisali smo *zakup*, Ro; nemamo kud.“

„Molim te! Prekinuće vezu!“ Pretvarajući se da cvili od bola, Rozmari zgrabi telefonsku slušalicu s Gajevih grudi i pokuša da je gurne ka njegovim ustima.

Gaj se nasmeja i dozvoli da mu slušalica bude prineta. „Gospođu Kortez? Izgleda da ipak postoji šansa da se izvučemo, budući da još uvek nismo potpisali sâm zakup. Ponestalo im je formulara tako da smo potpisali samo predugovor. Da li bismo mogli da pogledamo stan?“

Gospođa Kortež im je dala instrukcije: u Bramford su morali da stignu između jedanaest i pola dvanaest, da pronađu gospodina Miklasa ili Džerouma, i da bilo kome od njih dvojice kažu da su došli da pogledaju stan 7E. A onda bi trebalo da pozovu nju. Ostavila je Gaju svoj broj.

„Vidiš li kako možeš da smisliš nešto?“, reče Rozmari, obuvajući nazuvice i žute cipele. „Ti si *veličanstveni* lažov.“

Gaj, ispred ogledala, reče: „Isuse, bubuljica.“

„Ne cedi je.“

„To je samo četiri sobe, znaš. Nema dečje.“

„Radije ću u Bramfordu imati četiri sobe“, reče Rozmari, „nego čitav sprat u onom... onom belom zatvorskom krilu.“

„Juče si bila oduševljena.“

„Svidelo mi se. Nisam bila oduševljena. Kladim se da čak ni arhitekta nije oduševljen. U deo dnevne sobe smestićemo trpezariju, pa ćemo dobiti predivnu dečju sobu, kad-tad.“

„Uskoro“, reče Gaj. Provozao je električni brijač iznad gornje usne, gledajući se u oči, koje su bile smeđe i krupne. Rozmari je uskočila u žutu haljinu i, migoljeći se, zatvorila patent zatvarač na ledima.

Nalazili su se u sobi koja je bila Gajev samački stan. Krevet, mala kuhinja i posterij Pariza i Verone na zidovima.

Bio je utorak, treći avgust.

Gospodin Miklas je bio sitan i doteran čovek, ali mu je na obe šake falilo prstiju, što je rukovanje činilo neugodnim, mada njemu ne, činilo se. „O, glumac“, reče on, srednjim prstom pozivajući lift. „Prilično smo popularni kod glumaca.“ Naveo je četvoricu koji su živeli u Bramfordu, i svi su bili poznati. „Jesam li vas gledao negde?“

„Da vidimo“, reče Gaj. „Radio sam *Hamleta* nedavno, zar ne, Liz? A onda smo uradili *Sendpajpera*...“

„Šali se“, reče Rozmari. „Igrao je u *Luteru* i u *Niko ne voli Albatrosa*, kao i u mnogo televizijskih drama i televizijskih reklama.“

„Tamo leže novci, zar ne?“, reče gospodin Miklas; „U reklamama.“

„Da“, odgovori Rozmari, a Gaj nastavi: „I umetničko uzbuđenje, takođe.“

Rozmari ga molećivo pogleda; on joj uzvratu pogledom zapanjene ne-dužnosti, a zatim se, uz zlokoban vampirski kež, nadvi nad glavom gospo-dina Miklasa.

Liftom, koji beše obložen hrastovinom i uokviren sjajnim mesinganim rukohvatom, upravljao je uniformisani crnac zarobljeničkog osmeha. „Sed-mi“, rekao mu je gospodin Miklas; a Rozmari i Gaju je rekao: „Stan ima čet-iri sobe, dva kupatila i pet garderobera. Prvobitno, zgradu su činili veoma veliki stanovi – najmanji je bio devetosoban – ali su sada gotovo svi pregra-đeni na četvero-, peto-, i šestosobne. Sedam E je četvorosoban stan koji je nekada bio deo desetosobnog stana. U njemu su originalna kuhinja i glav-no kupatilo, koji su ogromni, kao što ćete uskoro i videti. Originalna glavna spavaća soba sada je dnevna, još jedna spavaća je spavaća, a dve sobe za poslu-gu spojene su u trpezariju, ili još jednu spavaću sobu. Imate li dece?“

„Planiramo“, odgovorila je Rozmari.

„To je savršena dečja soba, s kompletnim kupatilom i velikim garde-roberom. Ceo stan je ureden kako bi odgovarao mladom paru poput vas.“

Lift se zaustavio i crnac ga je, smešeci se, pomerio dole, pa gore, pa ponovo malo dole kako bi ga izravnao s podom sprata; i još uvek se smeše-ći, otvorio je unutrašnju mesinganu rešetku i spoljna klizna vrata. Gospo-din Miklas se skloni u stranu, pa Rozmari i Gaj izadoše u slabo osvetljen hodnik tamnozelenih zidova i poda. Radnik kod stilskih vrata stana 7B ih pogleda, a zatim se vrati montiranju špijunkte u rupu probijenu u vratima.

Gospodin Miklas ih je vodio desno, pa levo, uskim rukavcima zelenog hodnika. Prateći ga, Rozmari i Gaj primetiše izlizana mesta na tapetama i odlepljene, uvijene šavove; videli su pregorelu sijalicu u zidnom svećnjaku od rezbarenog stakla i svetlozelenu zakrpu na tamnozelenom tepihu. Gaj pogleda Rozmari: *Zakrpljen tepih?* Ona skrenu pogled na drugu stranu ve-dro se nasmešivši: *Oduševljena sam. Sve je divno!*

„Prethodna stanarka, gospođa Gardenija“, poče godpodin Miklas i ne gledajući ih, „preminula je pre samo nekoliko dana i još ništa nije odneto iz stana. Njen sin me je zamolio da – svakome ko bude zainteresovan za stan – tepihe, klima-uređaje i nešto od nameštaja ponudim praktično be-splatno.“ Zavio je u sledeći rukavac hodnika, koji je bio obložen novijim zelenim tapetama sa zlatnim prugama.

„Da li je umrla u stanu?“, upitala je Rozmari. „Nije da nam je to...“

„Oh, ne, u bolnici“, prekinu je gospodin Miklas. „Nedeljama je bila u komi. Bila je veoma stara i umrla je nikad se ne probudivši. Bio bih zahvalan kada bih i sâm mogao tako da odem kada mi dođe vreme. Bila je vedra do samog kraja; sama je kuvala za sebe, kupovala u robnim kućama... Bila je jedna od prvih advokatica u državi Njujork.“

Stigli su do stepeništa kojim se završavao hodnik. Do njih, s leve strane, nalazila su se vrata stana 7E, vrata bez stilskih ukrasa, uža od vrata kraj kojih su prošli. Gospodin Miklas pritisnu biserno dugme zvonca – *L. Gardenija* pisalo je iznad zvonceta, belim slovima na crnoj plastičnoj podlozi – i okrenu ključ u bravi. Uprkos izgubljenim prstima, spretno je okrenuo kvaku i energično otvorio vrata. „Posle vas, moliću“, rekao je, nagnuvši se napred na prstima i ispruženom rukom pridržavajući vrata.

Četiri sobe u stanu bile su, dve po dve, podeljene s obe strane uskog središnjeg hodnika, koji se od ulaznih vrata pravolinijski pružao kroz stan. Prva prostorija desno bila je kuhinja, a na njen prizor Rozmari nije uspela da se uzdrži od kikotanja, jer je bila velika, ako ne i veća od celog stana u kojem su sada živeli. U kuhinji su se nalazili šporet sa šest gasnih gorionika i dve rerne, mamutski frižider, monumentalna sudopera, desetine elemenata, pogled na Sedmu aveniju, visoka, *visoka* tavanica, pa čak je videla i – kada je zamislila da ne postoje hromirani sto i stolice gospođe Gardenije i kanapom uvezani buntovi časopisa *Fortune* i *Musical America* – savršeno mesto za nešto poput kremplave ugaone garniture za obedovanje, čiju je fotografiju izrezala iz prošlomesječnog broja časopisa *House Beautiful*.

Nasuprot kuhinji nalazila se trpezarija ili druga spavaća soba, koju je gospođa Gardenija izgleda koristila kao kombinaciju radne sobe i neke vrste staklene bašte. Stotine biljčica, koje su venule ili su već uvenule, bilo je poslano po improvizovanim policama pod spiralama isključenih neonskih sijalica; a nasred sobe se nalazio antikvarni pisaći sto s rolo zatvaranjem prepun knjiga i papira. Bio je to lep sto, širok i sjajan od starosti. Rozmari je ostavila Gaja i gospodina Miklasa da razgovaraju kraj vrata i otišla do njega, prekočivši policu s beličastomedom paprati. Stolovi poput ovog izlagani su u

izlozima prodavnica antikvarnog nameštaja; dodirujući ga, Rozmari se pitala da li je to jedna od stvari koja bi mogla da bude praktično besplatna. Ljupkim plavim krasnopisom na papiru boje sleza bilo je napisano: *do puka intrigantna razbibriga verujem da je to. Više ne vidim sebe u* – i uhvatila je sebe kako bulji, pa je pogledala u gospodina Miklasa, koji se okretao od Gaja. „Da li je ovaj sto jedna od stvari koje sin gospode Gardenije želi da proda?“, upitala je.

„Ne znam“, odgovorio je gospodin Miklas. „Ali mogu da proverim.“

„Divan je“, reče Gaj.

Rozmari reče: „Jelda?“, i smešeci se pogleda ka zidovima i prozorima. Prostorija bi gotovo savršeno mogla da se pretvori u dečju sobu kakvu je zamišljala. Bila je pomalo mračna – prozori su gledali u usko dvorište – ali bi je bele i žute tapete znatno osvetlile. Kupatilo je bilo malo ali prava nagrada, a garderober, prepun sadnica u saksijama u, činilo se, sasvim pristojnom stanju, bio je dobar.

Okrenuli su se ka vratima i Gaj je upita: „Šta je sve ovo?“

„Bilje, uglavnom“, odgovori Rozmari. „Eno mente i bosiljka... ne znam šta je ovo.“

Dalje niz hodnik s leve strane nalazio se gostinjski garderober, a s desne strane širok nadsvoden prolaz kroz koji se ulazilo u dnevnu sobu. Dva velika izbočena prozora stajala su naspram ulaza, dijamantskih okna i s trostranom prozorskom klupom. U desni zid smestio se mali kamin, uvijenog mermernog okvira, a levi zid prekrivala je visoka hrastova polica za knjige.

„Oh, Gaje,“ reče Rozmari, pronašavši i stisnuvši mu ruku. Gaj promumla: „Mmm“, nevoljno, ali i on njoj steže ruku; gospodin Miklas je stajao kraj njega.

„Kamin, naravno, radi“, reče gospodin Miklas.

Spavaća soba, iza njih, bila je dovoljna – otprilike četiri puta šest – s prozorima koji su gledali na isto usko dvorište kao i oni u trpezariji/drugoj spavaćoj/dečjoj sobi. Kupatilo, koje se nalazilo iza dnevne sobe, bilo je veliko i prepuno loptastih i okruglih instalacija od belog mesinga.

„Ovo je veličanstven stan!“, reče Rozmari, još dok su bili u dnevnoj sobi. Vrtela se raširenih ruku kao da je želela da ga zagrlji. „Obožavam ga!“

„Ono što ona pokušava“, reče Gaj, „jeste da vas natera da smanjite starijinu.“

Gospodin Miklas se nasmeši. „Mi bismo je i podigli kada bi nam to bilo dopušteno“, rekao je. „Čak i za više od petnaest procenata. Stanovi ovakvog šarma i individualnosti ovih dana su retki poput kvočkinog zuba. Novi...“ Nakratko se zaustavio gledajući ka komodi od mahagonija na vrhu centralnog hodnika. „Ovo je čudno“, reče. „Iza te komode je garderober. Siguran sam u to. Ima ih pet: dva u spavaćoj sobi, jedan u drugoj spavaćoj, i dva u hodniku, tamo i tamo.“ Prišao je bliže komodi.

Gaj se prope na prste i reče: „U pravu ste. Mogu da vidim uglove vrata.“

„Ona ga je premestila“, reče Rozmari. „Komodu; stajala je onamo.“ Pokaza ka uskoj silueti koja se poput duha ocrtavala na zidu, a zatim i duboka udubljenja od četiri okruglaste noge u tepihu boje burgunca. Bledi tragovi krivudali su i prepletali se od četiri udubljenja do nogu komode koja je sada stajala uz uski zid.

„Pomozite mi, molim vas“, gospodin Miklas reče Gaju.

Zajedno su polako vratili komodu na njeno staro mesto. „Vidim zašto je pala u komu“, reče Gaj gurajući.

„Ovo nije mogla sama da pomeri“, reče gospodin Miklas; „bilo joj je osamdeset devet godina.“

Rozmari sumnjičavo pogleda ka vratima garderobera koja su otkrili. „Da li da ih otvorimo?“, upita. „Možda bi to trebalo da učini njen sin.“

Komoda se fino smestila u svoja četiri udubljenja. Gospodin Miklas izmasira svoje šake s nedostajućim prstima. „Ovlašćen sam da pokažem stan“, reče, a zatim otide do vrata i otvori ih. Garderober je bio gotovo prazan; s jedne strane se nalazio usisivač, a sa druge tri ili četiri drvene daske. Gornja polica bila je puna plavih i zelenih peškira.

„Koga god da je zaključala, pobegao je“, reče Gaj.

Gospodin Miklas reče: „Verovatno joj nisu bili potrebni svi garderoberi.“

„Ali zašto bi zagrabilala usisivač i peškire?“, upita Rozmari.

Gospodin Miklas slegnu ramenima. „Ne verujem da ćemo ikada saznati. Naposljetku, možda je već bila postala senilna.“ Nasmešio se. „Postoji li još nešto što bih mogao da vam pokažem ili kažem?“

„Da“, odgovori Rozmari. „Šta je s vešerajem? Ima li dole mašina za pranje veša?“

Zahvalili su se gospodinu Miklasu, koji ih je ispratio do trotoara, a zatim su, Sedmom avenijom, polako hodali ka Menhetnu.

„Jeftiniji je od onog“, reče Rozmari, pokušavajući da zvuči kao da su joj praktični aspekti od najvećeg značaja.

„Ima jednu sobu manje, dušo“, reče Gaj.

Rozmari je na trenutak hodala u tišini, a zatim rekla: „Na boljoj je lokaciji.“

„Zaboga, da“, reče Gaj. „Mogao bih peške da stignem do svih pozorišta.“

Dirnuta, Rozmari se uzdigla iznad praktičnosti. „Oh, Gaje, hajde da ga uzmemo! Molim te! Molim te! To je *tako* divan stan! Ništa nije napravila od njega, stara gospođa Gardenija! Ona dnevna soba mogla bi da bude – da bude *divna*, i *topla*, i – molim te, Gaje, hajde da ga uzmemo, hoćeš li?“

„Pa, svakako“, reče Gaj smešeći se. „Ako uspemo da se izvučemo iz onog drugog.“

Rozmari ga je razdragano zgrabila za lakat. „Uspéce nam“, reče. „Smislićeš već nešto. Znam da hoćeš!“

Gaj je pozvao gospođu Kortez iz staklene govornice dok je Rozmari, napolju, pokušavala da mu čita s usana. Gospođa Kortez je rekla da će ih sačekati do tri sata; a ako joj se do tada ne budu javili pozvaće sledeću stranku na listi.

Otišli su do *Ruske čajdžinice* i naručili bladi meri i sendviče s pilećom salatom na crnom hlebu.

„Mogao bi da im kažeš da sam bolesna i da moram u bolnicu“, reče Rozmari.

Ali to nije bilo ni uverljivo ni ubedljivo. Umesto toga, Gaj je smislio priču o pozivu da se pridruži trupi predstave *Come Blow Your Horn* na četvoromesečnoj USO turneji po Vijetnamu i Dalekom istoku. Glumac koji je igrao Alana slomio je kuk i ako ga on, Gaj, koji je znao ulogu, ne zameni, turneja će morati da se odloži za barem dve nedelje. Što bi bila velika šteta, s obzirom na to kako se ta deca tamo vitlaju s komunjarima. Žena bi mu otišla kod njenih u Omahu...

Dva puta se preslišao i otišao da pronade telefon.

Rozmari je pijuckala piće, dok je na levoj ruci ispod stola prekrstila prste. Mislila je na stan na Prvoj aveniji, koji nije želela, i sastavila savestan

spisak njegovih dobrih strana; potpuno nova kuhinja, mašina za pranje posuda, pogled na Ist river, centralni klima-uređaj...

Konobarica je donela sendviče.

Trudna žena u teget haljini prošla je kraj nje. Rozmari je posmatrala. Mora da je bila u šestom ili sedmom mesecu, veselo je preko ramena govorila nešto starijoj ženi, verovatno majci.

Neko joj mahnu s druge strane – crvenokosa devojka koja je došla u CBS nekoliko nedelja pre nego što je Rozmari otišla. Rozmari odmahnu. Devojka nešto izusti i, budući da je Rozmari nije razumela, ponovi isto. Čovek koji je bio okrenut ka devojci, okrenu se kako bi pogledao ka Rozmari – čovek izgledne siluete i voštanog lica.

A onda se vratio Gaj, visok i zgodan, ponovo nasmejan, s velikim *da* koje je bleštalo svud po njemu.

„Da?“ upita Rozmari dok je sedao naspram nje.

„Da“, odgovorio je. „Zakup je nevažeći; depozit će biti vraćen; moram da pripazim na poručnika Hartmana iz odreda veza. Gospođa Kortez nas očekuje u dva.“

„Zvao si je?“

„Zvao sam je.“

Odjednom se kraj njih stvorila crvenokosa devojka, zajapurena i vedrog pogleda. „Kažem ja: brak vam zasigurno godi, izgledate sjajno“, reče.

Pokušavajući da se seti devojčinog imena, Rozmari se nasmeja i reče: „Hvala! Slavimo! Upravo smo zakupili stan u Bramfordu!“

„U Bramu?“ upita devojka. „*Luda* sam za njim! Ako ikada poželite da ga date u podzakup, ja sam prva na listi, nemojte to da zaboravite! Sve te stravične gargoje i stvorenja koja se penju gore-dole između prozora!“

2

Hač je, na njihovo iznenađenje, pokušao da ih odgovori od namere, na osnovu teze da je Bramford „zona opasnosti“.

Kada je Rozmari prvi put došla u Njujork, juna 1962. godine, pridružila se još jednoj devojci iz Omahe i dvema iz Atlante u stanu na donjoj Leksington aveniji. Hač je živeo vrata do njih, i premda je odbio da postane očinska figura s punim radnim vremenom, što bi devojke od njega napravile – podigao je dve svoje kćeri i to je bilo sasvim dovoljno, hvala lepo – ipak je bio pri ruci u hitnim slučajevima, kao što su „Noć kada je neko bio na požarnom stepeništu“ i „Slučaj kada se Džejn skoro ugušila“. Zvao se Edvard Hačins, bio je Englez, i imao je pedeset četiri godine. Pod tri različita pseudonima napisao je tri različita serijala knjiga o dečaćkim avanturama.

Rozmari je pružio još jednu vrstu hitne intervencije. Ona je bila najmlađa od šestoro dece, i svi osim nje su rano zasnovali porodice i sagradili kuće u blizini roditelja; iza sebe, u Omahi, ostavila je ljutitog sumnjičavog oca, ćutljivu majku i četvoro ogorčenih braće i sestara. (Samo joj je drugi po starosti, Brajan, alkoholičar, rekao: „Samo napred, Rozi, radi ono što želiš“, i pružio joj plastičnu torbicu s osamdeset pet dolara.) U Njujorku, Rozmari se osećala krivom i sebičnom, i Hač ju je razvedrio jakim čajem i razgovorima o roditeljima i deci i dužnosti koju pojedinac ima prema sebi. Postavljala mu je pitanja koja su u srednjoj Katoličkoj školi bila nezamisliva; on ju je poslao na večernji kurs filozofije na Njujorškom univerzitetu. „Napraviću vojvotkinju od ovog kokni cveta“, govorio je, a Rozmari je bila dovoljno duhovita da mu odgovori jednim: „Nego šta!“

Sada, otprilike jednom mesečno, Rozmari i Gaj su večeravali s Hačom, ili u svom stanu ili, kada je bio red na njega, u restoranu. Gaju je Hač bio pomalo dosadan, ali je prema njemu uvek bio srdačan; žena mu je bila

rodaka Terensa Ratigana, dramskog pisca, a Ratigan i Hač su se dopisivali. Veze se često pokažu presudnim u pozorišnom svetu, znao je Gaj, čak i one iz druge ruke.

U četvrtak, nakon što su pogledali stan, Rozmari i Gaj su izašli na večeru s Hačom u mali nemački restoran *Klube* u Dvadeset trećoj ulici. Gospođi Kortez su dali njegovo ime u utorak popodne kao jedno od tri preporuke koje je od njih tražila, i Hač je već primio njeno pismo i odgovorio na njega.

„Bio sam u iskušenju da napišem da ste ovisnici ili neuredni prljavci“, reče, „ili nešto jednako odbojno menadžerima stambenih zgrada.“

Upitali su ga zašto.

„Ne znam da li znate ili ne“, reče mažući puter na kiflu, „ali Bramford je na početku veka imao prilično neprijatnu reputaciju.“ Podigao je pogled, shvatio da nisu znali i nastavio. (Imao je široko, vedro lice, plave oči koje su oduševljeno iskriale i nekoliko pramenova splepljene crne kose očeshljane postrance preko čele.) „Pored Isidore Dankan i Teodora Drajzera“, nastavio je, „Bramford je bio dom znatnom broju manje privlačnih osoba. To je mesto u kom su sestre Trenč izvodile svoje male dijetetske eksperimente, i gde je Kit Kenedi upriličavao svoje zabave. I Adrijan Markato je živio tamo; a i Perl Ejms.“

„Ko su bile sestre Trenč?“, upita Gaj, a Rozmari dodade: „Ko je bio Adrijan Markato?“

„Sestre Trenč“, započe Hač, „bile su dve fine viktorijske dame koje su povremeno upražnjavale kanibalizam. Skuvale su i pojele nekoliko dece, uključujući i sopstvenu nećaku.“

„Divno“, reče Gaj.

Hač se okrenu ka Rozmari. „Adrijan Markato je praktikovao vradžbine“, reče. „Krajem prošlog veka privukao je poveliku pažnju kada je objavio da je uspeo da prizove sâmog Sotonu. Pokazao je šaku kose, nešto kandži, i čini se da su mu ljudi poverovali; barem dovoljno njih da načine rulju koja ga je napala i skoro ubila u foajeu Bramforda.“

„Šališ se“, reče Rozmari.

„Sasvim sam ozbiljan. Nekoliko godina kasnije počela je era Kita Kenedija, i do dvadesetih zgrada je bila poluprazna.“

Gaj reče: „Znao sam za Kita Kenedija i za Perla Ejmsa, ali nisam znao da je i Adrijan Markato živeo tamo.“

„I te sestre“, reče Rozmari stresavši se od jeze.

„Samo je nestašica stanova nakon Drugog svetskog rata“, nastavi Hač, „ponovo napunila to mesto, a sad je čak i stekla malo tog prestiža Velikog starog stambenog zdanja; ali dvadesetih su je zvali Crni Bramford, i razumni ljudi su je izbegavali. Dinja je za damu, zar ne, Rozmari?“

Konobar im je ostavio predjela. Rozmari je upitno gledala Gaja; skupio je obrve i nekoliko puta brzo odmahnuo glavom: *Ma nije to ništa, ne dozvoli da te uplaši.*

Konobar je otišao. „Tokom godina“, reče Hač, „Bramford je imao mnogo više ružnih i neprijatnih događaja nego što mu priliči. A nisu se baš svi dogodili u dalekoj prošlosti. Godine 1959. u podrumu je pronađeno mrtvo novorođenče umotano u novine.“

Rozmari reče: „Ali... grozne stvari se, tu i tamo, verovatno događaju u svakoj stambenoj zgradi.“

„Tu i tamo“, reče Hač. „Stvar je u tome da su se u Bramfordu grozne stvari događale mnogo češće nego 'tu i tamo'. Postoje i manje spektakularne neregularnosti. Tamo se dešava više samoubistava, na primer, nego u zgradama slične veličine i starosti.“

„U čemu je onda stvar, Hač?“, upita Gaj, glumeći ozbiljnu zabrinutost. „Mora da postoji neko objašnjenje.“

Hač ga na trenutak pogleda. „Ne znam“, reče. „Možda je jednostavno u pitanju to da je ozloglašenos sestara Trenč privukla jednog Adrijana Markata, a njegova ozloglašenos privukla je Kita Kenedija, i konačno, zgrada je postala... pa, neka vrsta okupljališta ljudi koji su više od ostalih skloni određenom načinu ponašanja. A možda postoje i stvari o kojima ne znamo ništa – o magnetnim ili električnim poljima, ili ne znam čemu sve ne – načinima na koje mesto bukvalno može da bude zlokobno. Ali ovo, ipak, znam: Bramford ni na koji način nije jedinstven. Postoji kuća u Londonu, u Ulici Prejd, u kojoj se za šezdeset godina dogodilo pet odvojenih surovih ubistava. Nijedno nije ni na koji način bilo povezano s nekim od ostalih; ubice nisu bile u srodstvu, a ni žrtve, niti su sva ubistva počinjena zbog istog kamena s Meseca ili Malteškog sokola. Ipak, pet brutalnih ubistava

desilo se u periodu od šezdeset godina. U maloj kući s prodavnicom u prizemlju i stanom na spratu. Srušena je 1954. godine – bez nekog posebnog razloga, jer koliko ja znam, plac je ostao prazan.“

Rozmari je kašikom dubila dinju. „Možda postoje i dobre zgrade“, reče. „Zgrade u kojima se ljudi zaljubljuju i venčavaju i rađaju decu.“

„I postaju zvezde“, dodade Gaj.

„Verovatno postoje“, reče Hač. „Samo niko nikada ne čuje za njih. Smrdljivci su ti koji dobijaju publicitet.“ Nasmešio se Rozmari i Gaju. „Želeo sam da vas dvoje potražite dobru kuću umesto Bramforda“, reče.

Rozmarina kašika s dinjom zaustavila se na pola puta do njenih usta. „Da li ti iskreno pokušavaš da nas odgovoriš?“, upita.

„Zaboga, Hač...“, poče Gaj.

„Ne kažem“, reče Hač, „da ćete vas dvoje ući u Bramford i da će vam na glavu pasti klavir ili da će vas pojesti usedelice ili da ćete biti pretvoreni u kamen. Samo kažem da postoji istorija i da ona mora biti uzeta u obzir zajedno s razumnom stanarinom i funkcionalnim kaminom: zgrada ima visoku učestalost neugodnih događaja. Zašto s namerom ulaziti u zonu opasnosti? Idite u Dakotu ili u Ozborn ako vam je baš toliko stalo do sjaja devetnaestog veka.

„Dakota je stambena kooperativa“, reče Rozmari, „a Ozborn će da sruše.“

„Zar ne preteruješ malo, Hač?“, upita Gaj. „Da li je u poslednjih nekoliko godina bilo nekih „neugodnih događaja“? Osim bebe u podrumu?“

„Jedan domaćin lifta poginuo je prošle zime“, odgovori Hač. „U nesreći o kakvoj se ne bi baš pričalo za stolom. Danas popodne sam bio u biblioteci s indeksom *Tajmsa* i tri sata mikrofilma; zanima vas da čujete nešto više?“

Rozmari pogleda u Gaja. On odloži viljušku i obrisa usta. „Ovo je glupo“, reče. „U redu, mnogo neugodnih stvari se tamo dogodilo. To ne znači da će ih biti još više. Ne vidim zašto je Bramford 'zona opasnosti' više nego bilo koja druga zgrada u gradu. Možeš da baciš novčić i zaredom dobiješ pet glava; to ne znači da će i sledećih pet biti glava, i ne znači da je novčić na bilo koji način drugačiji od bilo kog drugog novčića. To je slučajnost, ništa više.“

„Ako se tamo *stvarno* nešto loše desilo“, reče Rozmari, „zar je ne bi srušili, kao onu kuću u Londonu?“

„Kuća u Londonu“, reče Hač, „bila je u vlasništvu porodice momka koji je tamo poslednji ubijen. Bramford je u vlasništvu susedne crkve.“

„Eto ti“, reče Gaj, paleći cigaretu; „imamo božansku zaštitu.“

„To nije funkcionisalo“, reče Hač.

Konobar odnese njihove tanjire.

Rozmari reče: „Nisam znala da je u vlasništvu crkve“, a Gaj dodade: „Ceo grad je u vlasništvu crkve, dušo.“

„Da li ste pokušali u Vajomingu?“, upita Hač. „U istom je kvartu, bar mislim.“

„Hač“, reče Rozmari, „svuda smo pokušali. Ničega nema, apsolutno ničega, osim *novih* zgrada, s urednim kockastim sobama koje su sve potpuno iste i televizijskim kamerama u liftovima.“

„Da li je to toliko strašno?“, upita Hač smešeći se.

„Da“, odgovori Rozmari, a Gaj reče: „Skoro da smo ušli u jedan, ali smo odustali zbog ovog.“

Hač ih je na trenutak gledao, a zatim se zavalio u stolicu i dlanovima lupio o sto. „Dosta“, reče. „Gledaću svoja posla, kao što je trebalo da učinim od samog početka. Vatru pali u sopstvenom kaminu! Pokloniću vam rezu za vrata i ćutaću od danas pa nadalje. Pravi sam idiot; oprostite mi.“

Rozmari se nasmeši. „Vrata već imaju rezu“, reče. „I jedan od onih lanaca i špijunku.“

„Pa, gledajte da koristite sve tri stvari“, reče Hač. „I ne lutajte hodnicima upoznavajući se sa svima živima. Niste u Ajovi.“

„Omahi.“

Konobar im donese glavna jela.

Sledećeg ponedeljka popodne Rozmari i Gaj su potpisali dvogodišnji zakup za stan 7E u Bramfordu. Gospođi Kortez su predali ček na pet stotina osamdeset tri dolara – mesečnu kiriju unapred i još jednu za osiguranje – i rečeno im je da, ako žele, mogu da se usele i pre prvog septembra, budući da će stan biti ispražnjen do kraja sedmice, a moleri bi mogli da dođu u sredu osamnaestog.

Kasnije tog ponedjeljka telefonom ih je pozvao Martin Gardenija, sin prethodne stanarke. Dogovorili su se da se nađu s njim u stanu u utorak uveče u osam, i učinivši to, otkrili su da je on visok čovek, zašao u šezdesete, vedrog i otvorenog ponašanja. Naveo je stvari koje je želeo da proda i odredio im cene, koje su sve bile privlačno niske. Rozmari i Gaj su većali i razgledali, pa su kupili dva klima-uređaja, kupatilski ormarić od ružinog drveta s malom klupicom, persijski tepih iz dnevne sobe, opremu za kamin i alat. Stari sto s rolo zatvaranjem gospode Gardenije nažalost nije bio na prodaju. Dok je Gaj ispisivao ček i pomagao da se označe stvari koje će ostati, Rozmari je sklopivim metrom, koji je tog jutra kupila, izmerila dnevnu sobu.

Prošlog marta, Gaj je imao ulogu u *Drugom svetu*, dnevnoj televizijskoj seriji. Njegov lik se ponovo pojavljivao u sledeća tri dana, tako da je do kraja nedelje bio zauzet. Rozmari je razbacala dekorativne uzorke koje je još od srednje škole sakupljala u jednu fasciklu, pronašla dva koja su joj se učinila zgodnim za stan, i s njima kao vodičem pošla da razgleda nameštaj s Džoan Dželiko, jednom od devojaka iz Atlante koja joj je bila cimerka kada je došla u Njujork. Džoan je imala iskaznicu dekoraterke, što im je otvorilo vrata veletrgovina i izložbenih salona svih vrsta. Rozmari je razgledala, vodila kratke beleške, crtala skice koje će odneti Gaju i požurila kući ruku punih tkanina i uzoraka tapeta kako bi stigla da ga uhvati u *Drugom svetu*, da bi zatim ponovo izašla u kupovinu za večeru. Propustila je svoj čas vajanja i rado otkazala odlazak zubaru.

U petak uveče stan je bio njihov; praznina visokih plafona i nepoznata tama u koju su ušli s lampom i torbom iz kupovine, upadljivi odjeci iz najudaljenijih soba. Uključili su klima-uređaje i divili se svom tepihu i kaminu i Rozmarinom ormariću; divili su se kadi, kvakama, šarkama, lajsnama, podovima, šporetu, frižideru, izbočenim prozorima, i pogledu. Na tepihu su napravili piknik, uz sendviče s tunjevinom i pivo, i tu na podu napravili planove za sve četiri sobe. Gaj je merio, a Rozmari je crtala. Vrativši se ponovo na tepih, isključili su lampu, skinuli se i vodili ljubav pod noćnim odsjajem prozora bez zastora. „Ššš!“ , šušnu Gaj malo kasnije, očiju razrogačenih od straha. „Čujem – kako sestre Trenč žvaću!“ Rozmari ga odalami po glavi, jako.

Kupili su kauč i veliki bračni krevet, kuhinjski sto i dve tonet stolice. Pozvali su elektrodistribuciju, telefonsku kompaniju, prodavnice, radnike i firmu za selidbe.

Moleri su došli u sredu osamnaestog; zakrpili, izgletovali, uradili prvu, pa drugu ruku i do petka, dvadesetog, otišli, ostavivši za sobom boje vrlo slične Rozmarinim uzorcima. Usamljeni tapetar je došao i gundajući zalepio tapete u spavaćoj sobi.

Pozvali su prodavnice i radnike i Gajevu majku u Montrealu. Kupili su ormar, trpezarijski sto, haj-faj opremu, novo posuđe i srebrni pribor za jelo. Bili su ushićeni. Godine 1964. Gaj je uradio seriju reklama za *Anacin* koje su mu, budući da su emitovane iznova i iznova, donele osamnaest hiljada dolara, i još su donosile priličan dohodak.

Okačili su zastore i ukrasnim papirom obložili police u garderoberima, gledali su kako se tepih prostire u spavaćoj sobi, a beli linoleum u hodniku. Dobili su telefon s tri priključka; platili su račune i u pošti ostavili novu adresu.

U petak, dvadeset sedmog, preselili su se. Džoan i Dik Dželiko poslali su im veliku biljku u saksiji, a Gajev agent malu. Hač je poslao telegram: *Bramford će se od loše pretvoriti u dobru kuću kada jedna od njegovih vrata budu obeležena s R. i G. Vudhaus.*

3

A onda je Rozmari bila zauzeta i srećna. Kupila je i okačila zavese, pronašla staklenu viktorijansku lampu za dnevnu sobu, okačila šerpe i tiganje na kuhinjski zid. Jednog dana je shvatila da su četiri daske u garderoberu na kraju hodnika zapravo police koje su tačno ulegale na drvene klinove bočnih zidova. Obložila ih je kariranim samolepljivim papirom, a kada je Gaj došao kući pokazala mu je uredno popunjen ormar za posteljinu. Na Šestoj aveniji našla je supermarket, a kinesku hemijsku čistionicu na Pedeset petoj ulici, za posteljinu i Gajeve košulje.

Gaj je takođe bio zauzet, svaki dan van kuće poput ostalih muževa. Kada je prošao Praznik rada, u grad se vratio njegov učitelj pevanja; Gaj je s njim radio svakog jutra, a većinu popodneva provodio je na audicijama za predstave i reklame. Za doručkom je bio osjetljiv dok je čitao pozorišnu stranu – svi su van grada s *Neboderom* ili s *Drat! The Cat!* Ili s *Nemogućim godinama* ili *Vrelim septembrom*; samo je on u Njujorku s ostacima *Anacina* – ali Rozmari je znala da će on vrlo uskoro dobiti nešto dobro, i nežno bi spustila kafu ispred njega i tiho uzela za sebe drugi deo novina.

Dečja soba je, zasad, bila radna soba, okrećena u belo i opremljena nameštajem iz starog stana. Žuto-bele tapete doći će kasnije, čiste i nove, čiji je uzorak Rozmari držala u primerku *Picasso's Picassos*, zajedno s reklamom za *saks* krevetac i komodu.

Pisala je bratu Brajanu kako bi s njim podelila svoju sreću. Niko drugi u porodici joj se ne bi obradovao; sada su već svi bili neprijateljski raspoloženi – roditelji, braća, sestre – nikad joj ne oprostivši to što se: A) udala za protestanta, B) venčala samo u opštini i C) što ima svekrvu koja se dvaput razvodila a sad je venčana za kanadskog Jevrejina.

Gaju je spremila marengo piletinu u *vitello tonnato*, moka tortu i teglu punu puter keksića.

* * *

Mini Kastevet su čuli pre nego što su je sreli; čuli su je kroza zid spavaće sobe kako viče svojim srednjozapadnim promuklim njakom: „Romane, dođi u krevet! Jedanaest i dvadeset je!“ I pet minuta kasnije: „Romane? Donesi mi malo piva kad budeš dolazio!“

„Nisam znao da još uvek snimaju filmove *Ma and Pa Kettle*“, reče Gaj, a Rozmari se nesigurno nasmeja. Bila je devet godina mlađa od njega, i neke od njegovih referenci bile su joj nejasne.

Upoznali su Guldove iz 7F, prijatan stariji par, i Brunove s nemačkim naglaskom i njihovog sina Valtera iz 7C. Smešili su se i klimali glavom Kelogsima, 7G, gospodinu Štajnu, 7H, i gospodi Dubinu i Devoreu, 7B. (Rozmari je odmah zapamtila sva imena, s natpisa na vratima i s koverti koje su ostavljane na otiračima, i koje je bez griže savesti čitala.) Izgleda da su Kapovi iz 7D, koje do sada nisu videli i čiju poštu nisu primetili, još bili na letnjem odmoru; a Kastevetovi iz 7A, koje su čuli („Romane! Gde je Teri?“) ali ih još nisu videli, bili su ili usamljenici, ili su dolazili i odlazili u čudna vremena. Njihova vrata bila su naspram lifta, a otirač vrlo čitljiv. Avionska pošta stizala im je s iznenađujućih mesta: Hoik, Škotska; Lanžak, Francuska; Vitorija, Brazil; Sesnok, Australija. Bili su preplaćeni i na *Life* i na *Look*.

Rozmari i Gaj nisu videli ni traga od sestara Trenč, Adrijana Markata, Kita Kenedija, Perla Ejmsa ili njihovih kasnijih ekvivalenata. Dubin i Devor bili su homoseksualci; svi ostali činili su se potpuno običnim.

Skoro svake noći čulo se srednjozapadnjačko njakanje iz stana koji je, najzad su shvatili, prvobitno bio veći prednji deo njihovog stana. „Ali *nemoguće* je biti sto posto siguran!“, svadala se žena, i: „Ako želiš *moje* mišljenje, ne bi *uopšte* trebalo da joj kažemo; to je *moje* mišljenje!“

Jedne subotnje noći Kastevetovi su imali zabavu s desetak ljudi koji su razgovarali i pevali. Gaj je lako zaspao, ali je Rozmari ležala budna do dva sata, slušajući potmulo nemuzikalno pevanje i flautu ili klarinet koji je pesmu pratio.

Jedini put kada bi se Rozmari setila Hačovih bojazni i kada bi joj zbog njih bilo nelagodno, bilo je svakog četvrtog dana kada je silazila u podrum u vešernicu. Teretni lift je i sâm bio uznemirujući – mali, bez liftboja, sklon

iznenadnoj škripi i podrhtavanjima – dok je podrum, jezivo mesto nekada u belo okrećenih ciglenih nadsvodenih prolaza po kojima se čuo šapat odjeka koraka i lupu skrivenih vrata, služio kao groblje odbačenih frižidera koji su pod bleštavim svetlom sijalica u žičanim kavezima stajali uz zid.

To je bilo mesto, setila se Rozmari, gde je ne tako davno pronađena mrtva beba umotana u novinski papir. Čija je to beba bila, i kako je umrla? Ko ju je pronašao? Da li je osoba koja ju je ostavila bila uhvaćena i kažnjena? Pomislila je da ode u biblioteku i pročita priču u starim novinama, kao što je Hač učinio; ali to bi stvar učinilo stvarnijom, jezivijom nego što već jeste. Znati tačno mesto na kom je beba ležala, možda čak i prolaziti kraj njega na putu za vešernicu i ponovo na putu do lifta, bilo bi nepodnošljivo. Delimično neznanje, priznala je, bilo je delimično blaženstvo. *Dovraga Hač i njegove dobre namere!*

Vešernica bi fino pristajala nekom zatvoru: od pare vlažni cigleni zidovi, još sijalica u kavezima i useci dubokih slivnika u odeljcima od metalne mreže. Postojale su mašine za veš i mašine za sušenje veša koje su se pokretale kovanicama i, u većini zabravljenih odeljaka, mašine koje su bile u vlasništvu stanara. Rozmari je silazila vikendom ili posle pet; radnim danima pre pet, jato crnih pralja peglalo je i tračarilo a onda odjednom zanemelo kad je ona iznenadno upala. Pokušala je da se smeši i da bude neprimetna, ali pralje nisu progovorile nijednu reč, pa ona odjednom postade svesna sebe i oseti se nespretnom i ugnjetavački nastrojenu.

Jednog popodneva, kada su ona i Gaj bili u Bramfordu nešto više od dve nedelje, Rozmari je sedela u vešernici u 17:15 i čitala *Njujorker* čekajući da vodi za ispiranje doda omekšivač, kada je u vešernicu ušla devojka njenih godina – tamnokosa devojka bledog lica koja je, isprva je pomislila Rozmari, bila Ana Marija Albergeti. Nosila je bele sandale, crni šorts, svilenu bluzu boje kajsije, a u rukama je držala žutu plastičnu korpu za veš. Klimnuvši glavom ka Rozmari, a nakon toga je više i ne pogledavši, otišla je do jedne od mašina, otvorila je i počela da je puni prljavim vešom.

Ana Marija Albergeti, koliko je Rozmari znala, nije živela u Bramfordu, ali je mogla da bude kod nekog u poseti i da mu pomaže u dnevnim poslovima. Ipak, pomniji pogled je otkrio Rozmari da je pogrešila; nos ove devojke bio je predug i preoštar, a postojale su i druge manje vidljive razlike

u izrazu lica i držanju. Sličnost je ipak bila izuzetna – i odjednom Rozmari shvati da je devojka gleda upitno i zbunjeno se smešeći, dok je zatvorena mašina iza nje uzimala vodu.

„Oprostite“, rekla je Rozmari. „Pomislila sam da ste Ana Marija Albergeti, pa sam zurila u vas. Oprostite.“

Devojka pocrvene, nasmeja se i pogleda u pod metar-dva u stranu. „To se često događa“, reče. „Ne morate da se izvinjavate. Ljudi misle da sam Ana Marija još, uh, otkad sam bila dete, kada je počela u *Here Comes The Groom*.“ Pogledala je u Rozmari, još uvek crveneći, ali sad bez osmeha. „Ja uopšte ne vidim nikakvu sličnost“, reče. „Poreklom sam Italijanka poput nje, ali ne vidim nikakvu *fizičku* sličnost.“

„Sličnost je izuzetna“, reče Rozmari.

„Izgleda da jeste“, odgovori devojka; „svi mi uvek to govore. Ipak, ja je ne vidim. Volela bih da mogu, verujte mi.“

„Da li je poznajete?“, upita je Rozmari.

„Ne.“

„Način na koji ste rekli Ana Marija... pomislila sam...“

„O, ne, ja je samo tako zovem. Možda jer toliko pričam o njoj sa svima.“ Obrisala je ruku o šorts i koraknula napred, ispruživši je i smešeći se. „Ja sam Teri Donofrio“, reče, „čak ni *ja* ne mogu to da izgovorim, pa nemojte ni da se trudite.“

Rozmari se nasmeši i prihvati pruženu ruku. „Ja sam Rozmari Vudhaus“, reče. „Mi smo novi stanari. Dugo ste ovde?“

„Ne stanujem ovde“, reče devojka. „U gostima sam kod Kastevetovih na sedmom spratu. Kod njih sam od juna. Da li ih poznajete?“

„Ne“, odgovori Rozmari smešeći se, „ali naš stan je odmah iza njihovog i nekada je bio zadnji deo tog velikog stana.“

„O bože“, reče devojka, „vi ste ljudi koji su ušli u stan one starice! Gospoda... one što je umrla!“

„Gardenija.“

„Tako je. Ona je bila *dobra prijateljica* Kastevetovima. Gajila je bilje i donosila ga gospođi Kastevet kao dodatak u kivanju.“

Rozmari klimnu. „Kada smo prvi put pogledali stan“, reče, „jedna od soba bila je puna bilja.“

„A sad, pošto je stara gospoda mrtva“, reče Teri, „gospoda Kastevet ima u kuhinji malu staklenu bašticu i sama gaji biljke.“

„Oprostite, moram da dodam omekšivač“, reče Rozmari. Ustala je i dohvatila flašu s torbe za veš koja je stajala na mašini.

„Znate li na koga vi ličite?“, upita je Teri; a Rozmari, odvrćući čep, odgovori: „Ne, na koga?“

„Na Pajper Lori.“

Rozmari se nasmeja. „O, ne“, reče. „Smešno je što to kažete, jer je moj muž bio u vezi s njom pre nego što se udala.“

„Stvarno? U Holivudu?“

„Ne, ovde.“ Rozmari naspe pun čep omekšivača. Teri otvori vrata mašine i Rozmari joj se zahvali i ubaci omekšivač.

„On je glumac, vaš muž?“, upita Teri.

Rozmari je zadovoljno klimnula glavom, zatvarajući flašu.

„Stvarno! Kako se zove?“

„Gaj Vudhaus“, odgovori Rozmari. „Igrao je u *Luteru* i u *Niko ne voli albatrosa*, a dosta radi i na televiziji.“

„Sjajno, ja po ceo dan gledam TV“, reče Teri. „Kladim se da sam ga već negde gledala!“ Negde u podrumu se začu lomljava stakla; boca ili prozorsko staklo. „Joj“, reče Teri.

Rozmari skupi ramena i zabrinuto pogleda ka vratima vešernice. „Mrzim ovaj podrum“, reče.

„I ja“, reče Teri. „Drago mi je što ste ovde. Da sam sad sama, ukočila bih se od straha.“

„Verovatno je dostavljač ispustio bocu“, reče Rozmari.

Teri reče: „Čujte, mogli bismo stalno da dolazimo zajedno. Vaša vrata su kraj teretnog lifta, zar ne? Mogu da vam pozvonim pa da sidemo zajedno. Možemo se prvo čuti telefonom.“

„To bi bilo sjajno“, reče Rozmari. „Mrzim da dolazim ovamo sama.“

Teri se srećno nasmeja, činilo se da traži reči, a onda, još uvek se smejući, reče: „Imam dobru amajliju koja će možda raditi za obel!“ Sklonila je kragnu bluze, izvukla srebrni lančić, i pokazala Rozmari filigransku kuglicu na njegovom kraju, prečnika dva-tri centimetra.

„Oh, pa to je *divno*“, reče Rozmari.

„Zar nije?“, reče Teri. „Gospoda Kastevet mi ju je dala prekjuče. Stara je tri stotine godina. Nešto je odgajila u kuglici, u toj maloj kuhinjskoj baštici. To je za sreću, ili bi barem trebalo da bude.“

Rozmari približe pogleda amajliju koju je Teri držala između palca i vrha kažiprsta. Bila je puna neke zelenkasto-smeđe sunderaste tvari koja se iznutra tiskala o srebrni ažur. Gorak miris naterao je Rozmari da ustukne.

Teri se ponovo nasmeja. „Ni ja nisam luda za mirisom“, reče. „Nadam se da radi!“

„Amajlija je predivna“, reče Rozmari. „Nikada nisam videla tako nešto.“

„Evropska je“, reče Teri. Naslonila se na mašinu i divila kugli, vrteći je među prstima. „Kastevetovi su najdivniji ljudi na svetu“, reče ona. „Pokupili su me s ulice – i to bukvalno; srušila sam se na Osmoj aveniji – i oni su me doveli ovamo i usvojili poput majke i oca. Ili poput bake i dede.“

„Bili ste bolesni?“, upita Rozmari.

„Blago rečeno“, odgovori Teri. „Gladovala sam i drogirala se i radila mnoge druge stvari kojih se toliko stidim da bih samo od pomisli na njih mogla da povratim. A gospodin i gospođa Kastevet su me potpuno rehabilitovali. Skinuli su me s heroina, nahranili me, obukli u čistu odeću, i od tada ništa nije previše dobro za mene, ako njih pitate. Hrane me raznom zdravom hranom i vitaminima, dovode čak i doktora koji me redovno pregleda! To je zato što nemaju dece. Ja sam im kao kćerka koju nikada nisu imali, znate?“

Rozmari klimnu glavom.

„Isprva sam pomislila kako imaju neki skriveni motiv“, nastavi Teri. „Možda neku seksualnu fantaziju koju su želeli da ispunim, ili on, ili ona. Ali oni su stvarno bili poput bake i dede. Još malo pa će da me pošalju u školu za sekretarice, pa ću kasnije moći da im vratim dug. Završila sam samo tri godine srednje škole, ali postoji način da se to nadoknadi.“ Vratila je filigransku kuglicu nazad u bluzu.

Rozmari reče: „Lepo je znati da postoje ljudi poput njih, kada toliko slušamo o apatiji i ljudima koji se boje da se angažuju.“

„Nema mnogo ljudi kao što su Kastevetovi“, reče Teri. „Da nije bilo njih, sada bih bila mrtva. To je činjenica. Mrtva, ili u zatvoru.“

„Nemate nikoga od porodice ko bi mogao da vam pomogne?“

„Brata u mornarici. Što manje budem govorila o *njemu*, biće bolje.“

Rozmari premesti svoj opran veš u sušilicu i sačeka Teri da se i njen veš opere. Razgovarale su o Gajevoj povremenoj ulozi u *Drugom svetu* („Kako da se ne sećam! Vi ste udati za *njega?*“), prošlosti Bramforda (o kojoj Teri ništa nije znala), i predstojećoj poseti Pape Pavla Njujorku. Teri je, kao i Rozmari, bila katolikinja, ali se više nije držala običaja; ipak, bila je željna da se domogne ulaznice za papsku misu koja će se održati na stadionu Jenkija. Kada se njen veš oprao i počeo da se suši, devojke su odšetale do lifta i popele se na sedmi sprat. Rozmari pozva Teri da pogleda stan, ali je Teri zamolila da posetu odgode, Kastevetovi obeduju u šest, a ona nije želela da kasni. Rekla je da će je pozvati kasnije uveče kako bi se zajedno spustile po veš.

Gaj je bio kod kuće, jeo je čips iz kesice i gledao film s Grejs Keli. „Taj veš *mora* da je čist“, reče.

Rozmari mu ispriča za Teri i Kastevetove, i da ga se Teri seća iz *Drugog sveta*. Našalio se s tim, ali mu je bilo drago. Bio je potišten zbog verovatnoće da će ga glumac koji se zvao Donald Baumgart pobediti u borbi za ulogu u novoj komediji za koju su obojica tog popodneva imali drugu čitaću probu. „Isuse Hriste“, rekao je, „kakvo je to ime *Donald Baumgart?*“ Pre nego što je i sâm promenio ime, Gaj se zvao Šerman Peden.

Rozmari i Teri su pokupile veš u osam sati, i Teri se popela s Rozmari kako bi upoznala Gaja i pogledala stan. Pocrvenela je i bila je usplahirena zbog Gaja, što ga je podstaklo na slatke komplimente, donošenje pepeljara i kresanje šibica. Teri nikada ranije nije videla stan; gospoda Gardenija i Kastevetovi su se nešto posvadali neposredno po njenom dolasku, i uskoro je gospoda Gardenija pala u komu iz koje se nikada nije probudila. „Stan je divan“, rekla je Teri.

„Tek će da bude“, rekla je Rozmari. „Još ga nismo ni dopola opremili.“

„Setio sam se!“, viknu Gaj pljesnuvši dlanovima. Pobedonosno je pokazao ka Teri. „Ana Marija Albergeti!“